

pod kabat wsuwają; z niem. *Prickel, Pröckel*, 'zatyczka'; u nas i *brykla, brykiel*.

brekleszt, jak *kromleszt*, 'licha materja'; »rychlej cnotę w *brekleszcie* znajdziesz niż w purpurze«, »na chłopcach *brekleszty*«; r. 1618 jako 'podlejsze sukna': »lundysze, *brekleszty*, szychtuchy, baję, karazyje, kiery«.

Breń, nazwa rzek, potoków, wsi, *Brenik* i *Brnik*, *Brenna*, *Brenno*, *Brynica*, *Bryńsk* (sławne na Rusi *bryńskie lasy*). To samo co morawskie *Berno*, — miejsce płynnej r bywa i nieustalone; cerk. *brnije*, 'błoto', rusk. (z cerk.) *briennyj*, 'ułomny', 'doczesny (ziemski)', słowien. *brn*, 'il', *brnje*, 'brudy'; rusk. *biernije*, 'błoto', to samo, z innym (mylnem?) następstwem płynnej; dalsze odpowiedniki wątpliwe.

brew, *brwisty*, »wbrew komu« ('w oczy i przeciw niemu'), *czarnobrewa* zamiast *czarnobryca*; prasłowo; cerk. *brăw*, rusk. *brow*; są i postaci z *o-*, serb. i inne *obriv*, *obryca*; 1. przypadku **bry* już niema; lit. *bruwis*, 'brew', *juodbruwa*, 'czarnobrewa', prusk. *wubri*, 'rzęsy', z **obryci*; greck. *ofrys*, ind. *bhrū-*, *bhrucam* (4. przypadek), niem. *Braue*.

brewe papieskie, *brewet*, 'patent', *brewiter*, 'krótko', *brewjarz*, 'modlitewnik księży', z łac. *brevis*, 'krótki'.

brezylja, r. 1472 *bryzylja*, z łac. *brisilium* (u Stanka jest i łac. *brizilla*, 'miedunka', 'nadańce', z fioletowo zsyhającemi się kwiatami), nazwy 'drewna farbiarskiego azyjskiego' (malajskie *berzi* przytacza Marko Polo w 13. w.); w Nowym świecie znaleziono na pobrzeżu drewno, nadające się do podobnego farbowania, i od tego drewna prze-

zwano i pobrzeże i kraj cały *Brazylja*; por. włosk. *brizzolare*, 'pstrzyć', franc. *brésiller*, 'farbować'.

brlok, *brlokowaty*, .o 'oczach zezowych', w 16. w.; tak samo czesk. *brlooký, brlawý, brlozubý*, 'z krzywymi zębami', słowien. *brlaw*, 'zez'; u Serbów przeniesione na rozum: *brlaw*, 'tępy', 'głupi'. »Oczy rozokie i *brlokowate*«, r. 1535; *brlok*, przerwisko z r. 1412. Urobione od *brl-*; por. *bartóg*, z odmiennem następstwem płynnej.

brnąć, *bród*, *Brody*, *Kamienobród*, *brodzić*; *zbrodnia*, *zbrodniarz* (tyle co 'zdrożny'); złożenia z *prze-*, *wy-*; »ku brodom Jordanowym« biblja w l. mnogiej (porów. *Brody*), gdy w łac. l. pojedyncza; w bibliji: *przebredł* jeśm, *przebredwszy* (»przeprawiwszy się«, Leopolda), nie **przebrzedł*; por. wyżej *brechać* zamiast *brzechać*. Prasłowo; Ruś ma jeszcze *brjedu*, *brjesti*, 'brnąć' (z **brdnąć*); Czesi mają czas terażniejszy *brzdu*, *brdu*, obok *brzedu*, dziś wszystko przestarzałe; brak go niemal na Południu; litew. *bredu*, *bristi*, 'brnąć', *brast(w)a* i *bradas*, 'bród', *bradyti*, 'brodzić'; por. dalej rusk. *brodjaga* (t. j. *-ięga*), 'włóczęga', *sumasbrod*, 'warjat'; na Południu niemal tylko *brod*, *brodnica*, 'rusalka', *broditi* słowiańskie znaczy: 'bredzić', p. *brechać*; nasza *brodnia*, 'sieć rybacka'.

broczyć krwią, od **brocz*, 'purpura', czesk. *brot*, 'czerwone ziele', *brotiti*, 'czerwień'; *cz* razi, oczekiwaliśmy raczej *c* (mylne odmazurzenie?); cerk. *broszt*, serb. *broć*, słowien. *brocz* (wszystko z *-tj-*), 'czerwień'.

broda, *brodawka*, *brodawica*; *brodafiasz* i *brodofiasz*, 'brodacz' w 17. i 18. w. z węgierska (przymiotniki na *-asz*); *podbródek*. Prasłowo;

z pierwotnego **borda*, cerk. *brada*, rusk. *boroda*; *brodawka* i *podbródek* są już prasłowiańskie. Prus. *bordus*, 'broda', lit. *barzda*, *barzdotas*, 'brodaty', łac. *barba*, niem. *Bart* (jest i w nazwach *berdysza*). Liczne nazwy roślinne: *czartowa broda*, *kozia broda* (*bródka*), już z 15. w.; u Załuskiego jest i *sivobrodafiasz*.

bróg (także nazwa bożnicy luterskiej czy kalwińskiej), *brożek*, *brożec*: »czapkę lub chustę na głowie *brożcem*« (na bakier), »przełożywszy ferezyą *brożcem*«, Potocki, »spodnica z *brożcem*«; *brożyny*, 'drągi i dach brogowy'; nazwa herbowa. Prasłowno; pierwotne **borg*, ruskie *oboroh*, czes. *brah*, 'bróg'. Do pnia *berg-*, u nas nie zachowanego, dobrze znanego innym Słowianom, cerk. *bręga*, *bręszti*, 'strzec'; na Rusi woła woźnica na przechodnia: *bie-regiś*, *giś*, 'strzeż się', *niebrieżnyj*, 'nieopatrzny', 'lekkomyślny', cerk. *nebręszti*, *pręnebręszti*, 'zaniedbywać'. U Serbów i Czechów i postać z półgłoską, serb. *bržem*, 'strzegę' (cerk. *brysze*, 'ostrzegłszy'), czes. *brh*, 'nora', 'chałupa' (niby ochronka); niem. *bergen*, 'chować', *borgen*, 'pożyczać' (nasz *borg* z tego), *bürgen*, 'ręczyć'.

broić, 'wyrabiać', 'stroić'; rzeczownika *broj*, co u wszystkich południowych Słowian 'liczbę' znaczy (serb. bułg. *broiti*, 'liczyć', *broj(a)nica*, 'różaniec'), już nie posiadamy; *broić* w dawnym języku ogólniej używano o 'niepokoju', 'zabiegach'; do *brzy-*; p. *brzytwa*.

brok, 'śrót', z niemiec. *Brocken*; »wsuwszy *broku* do fuzyej«, »*brokiem* ustrzelano głowę«, Potocki.

brokat, *brokatela*, *burkatela*, 'rodzaj materji', z łac. *brocatum* od

brocare, franc. *brocher*, 'wyszywać', 'haftować'; »ślugi odziać koralem, *burkatelą* stropy«, Potocki; *brokatela* właściwie 'podrobiony brokat', franc. *brocart*.

brona, *bronować*, *broniaki*, 'konie do brony', *bronowtok*; prasłowno; z **borna*, załab. *barna*, rusk. *borona*, *boronit*, południowe i czesk. *brana*, od pnia *bher-*, o 'ostrości', greck. *faros*, 'bródza', *faraō* i *faroō*, 'orzę', łac. *forare*, niem. *bohren* (nasze *przeborować*, *przeberować*, 'przewiercać', w 16. wieku).

brony, o 'maści konia'; *brość*, 'zawiązek liścia'; *brośń*, 'pleśń', od nazwy koloru, maści jasnej; cerk. *bron*, o 'szymłu', rusk. *bron*, o 'kłosie dojrzałym (owsa)', *broniet*, 'dojrzewać' (o owsie), czesk. *broný*, 'biały', słowac. *bronef*, 'dojrzewać'. Czy te słowa istotnie razem należą, wątpliwe; *brona*, 'białego', łączą z ind. *bradhna-*, 'płowy' (o koniu, więc u Słowian *d* wypadło, jak zawsze, przed *n*); *brość*, w porównaniu z serb. słowien. *brst*, o 'pączkach', *brstiti*, 'objadać pąkowie', bułg. *brūs*, wygląda na małosukie *brost*, a to będzie to samo co *barszcz*, z odmiennem następstwem półgłoski twardej, przed lub po *r*, o co nietrudno.

bronz, *bronzowy*, 'śpiża', i o 'kołozie śpiży', europejskie: franc. *bronze*, z włosk. *bronz*, co wywodzą od *Brundisium* (p. *brechać*), albo ze Wschodu, persk. *brencz*, skąd tłumaczą i nazwę *mosiądzu* (p.).

broń, *bronić*, *bronny*, *obrona*, *obronny*, *zabronić*, *zabraniać*. Prasłowno; cerk. *brań*, 'walka', *braniiti*, 'bronić', *wūzbraniiti*, 'zabronić', rusk. cerk. *braniť*, 'łajać', *obrona*, 'obrona', czesk. *braň*, *braniiti*, jak u nas; tu należy i nazwa *brony* (czes. *brany*),